

A múlt köde

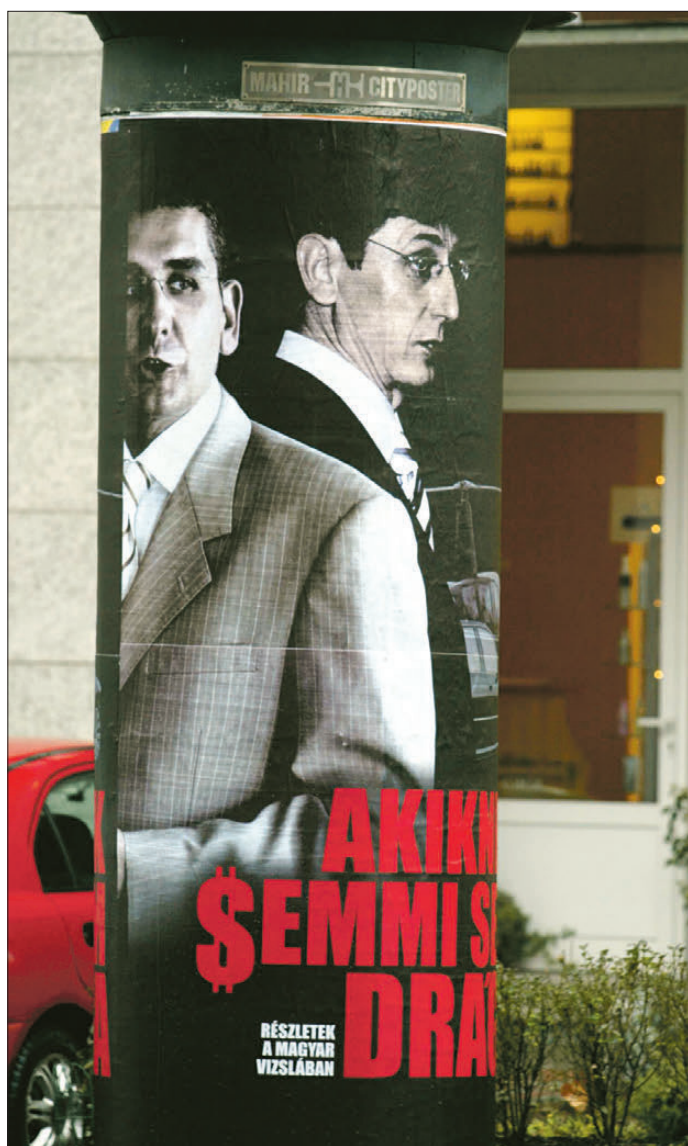
2005. OKTÓBER

Révész Sándor

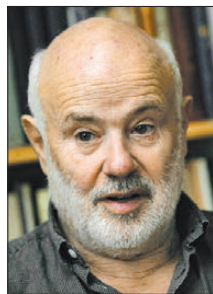
Orbán Viktorról kiderült, hogy nem több, „csak egy ócska nemzetáruló”. Ez hiteles jobboldali forrásból, az általa pártfogolt Demokrata című lapból derült ki. Az Országgyűlés hatalmas többséggel megszavazta Románia felvételét az EU-ba. Igennel szavazott mind a 84 jelen lévő fideszes képviselő, köztük Orbán Viktor. A Fidesz-frakció közel fele nem szavazott. Két hónappal korábban Orbán Tusnádfürdőn azt ígérte, ha nem lesz Erdélyben autonómia, nem lehet Románia az unió tagja: „Szeretném nagyon egyértelműen megfogalmazni a véleményemet: ha megtagadják az Erdélyben élő magyaroktól az autonómiát, akkor Románia szerintem nem kellő alappal kéri felvételét az Európai Unióba.” (lásd: Népszabadság, 2005. október 4.) Szájer József is leszögezte 2004 augusztusában a Demokratában, hogy Románia uniós tagságához való hozzájárulást Erdély autonómiájának megadásához kötik. Ehhez a nyilatkozathoz kapcsolódott Bencsik András vezércikke, miszerint: „Az erdélyi autonómia kérdésében alkalmazandó vétő sorsdöntő lesz a magyarság túlélési esélyeit illetően. (...) Ha van autonómia, akkor Románia csatlakozik, ha nincs, akkor nem. (...) Nem tűzész tehát azt mondani, hogy a vétőhoz való viszony fehéren feketén megmutatja majd, hogy ki az, aki nemcsak üres közhelekedésben, de a tettekben is hűséges a nemzetéhez és a hazájához. És ki az, aki beszéljen bármilyen tudálékosan vagy mézesmázosan, tulajdonképpen csak egy ócska nemzetáruló.” (Demokrata, 2004. augusztus 12.)

Minél többet mondogatták, hogy nem lesz választási a költségvetés, annál választásibb lett. Pedig már október elején is volt annyira választási, hogy a hozzáértők tudják: most úszik el végleg a 2010-es eurónk. „Úgy lesz ebből 2013-as euró, ahogy a 2008-asból lett 2010-es” – profétálta kiváló szakírónk (Várkonyi Iván: Reménytelenül, Népszabadság, 2005. október 5.). A miniszterelnök, mihelyt elérhetővé tette, nyomban le is savanyúzta az eurószöveget: „Nincs okunk bármi áron gyorsan menekülni nemzeti valutánktól, nincs okunk bármi áron lemondani a monetáris függetlenségről.” A bármi ár az igazmondás, a lehetőségeinkkel való őszinte szembenézés és a szavazatvásárlásról való lemondás lett volna. A közgazdász ugat, a karaván halad: „De a mi kormányunk jobban tudja. Azoknál a közgazdászoknál is, akik arra mutatnak rá, hogy az árfolyam esetleges jelentős leértékelődése súlyos zavarok forrása lehet, amikor egyre magasabb a vállalkozások és a háztartások valutában keletkezett adóssága...” (Soós Károly Attila: Zónán kívül, zónán belül, HVG, 2005. október 15.)

Az eurómenetrend szétrúgása nem izgatta különösebben a közvéleményt, az ellenzék sem, de a közgazdászokat és a picokat annál inkább. „Fenntartható instabilitási pályán halad a magyar gazdaság”, de „ez már nem tarthat így sokáig” – figyelmeztetett Antal László. „A költségve-

A Magyar Vizsla vaddászni indul
Fotó: Mórincz Simon

Meghalt Eörsi István
Fotó: Bánhalmi János

Orbán Viktorról kiderült, hogy nem több, „csak egy ócska nemzetáruló”. Ez hiteles jobboldali forrásból, az általa pártfogolt Demokrata című lapból derült ki.

A magyar-amerikai barátság útján
Fotó: MTI

tési szigorítás mellett szól, hogy a halogatók finanszírozási következményei beláthatatlanok” – huhogott Lengyel László. Abban a lapszámban, melyben a Népszabadság ezt a két Lászlót idézte, a vezércikk a miniszterelnök legújabb ígéretéről szólt, miszerint egyetlen iskolát sem hagynak megszüntetni, kerül, amibe kerül: „Gyurcsány Ferenc mostanában sokat ígért. (...) mondhatnánk azt is, ígéretes politikusi. Csak szaván ne fogja magát.” (Tóth Ákos: Keresztbe – kasul, Népszabadság, 2005. október 7.)

Ugyanezen a napon a Népszabadság Bolgár György óvja Gyurcsányt attól, hogy túlicitálja Orbánt: „a hiány nagyon nincs rendben, és nagyon sok mindent felboríthat. Kétségtelen, Gyurcsány nem önszántából lépett az orbáni költségek útjára, és a választások előtt öngyilkosságot követne el, ha letérne róla. De legalább nem kellene az úton tovább menni...” (Gyurcsány az orbáni úton, Népszabadság, 2005. október 7.) A Magyar Hírlap is ezen a napon írt szerkesztőségi cikket a költségvetésről, melyből kiderül „mennyire baloldali és nem liberális kormánya van az országának. Ugyanis a spórolás, a közszféra leépítése, az egészségügy, az oktatás finanszírozásának átalakítása kimaradt a jövő évi tervezésből”, a költségvetés egy lépést sem tesz a konszolidáció irányában, holott ez már nem halogatható tovább (Egy baloldali büdzsé, Magyar Hírlap, 2005. október 7.). Széles Gábor természetesen nem nehezményezte, hogy a lapja liberálisabb kormánnyal és megszorított költségvetéssel sürget, hiszen a Népszabadságnak is azt nyilatkozta: „a lap liberális szellemiségén eszem ágában sincs változtatni, sőt sokkal keményebb liberális lapot fogunk készíteni” (Haszán Zoltán: Széles Gábor lapot kér, Népszabadság, 2005. október 4.) Mészáros Tamás, ha nem is egyedül, de kisebbben maradt a véleményével, miszerint a költségvetés jó és bölcs kompromisszumot képvisel, s „bocsánatos, hogy a koalíció utolsó költségvetését nem a kamikazefilozófia ihlette”. (Mészáros Tamás: Csak konszolidáltan, 168 Óra, 2005. október 6.)

Ma már kicsit többen és jobban tudjuk, ha még nem is elegendő és eléggé, hogy a politikában az öngyilkosság is, a túlélés is, a győzelem is, a vereség is ideiglenes. A rövid távra szóló öngyilkosság hosszú távú túlélést jelenthet – és fordítva. A rövidlátó győzelem a hosszú távú vereség garanciája.

A közgazdászok, és a közírók morgása nem nagyon izgatta a kormányt, csak hogy hamarost a piac is fölmorajlott. Olyan veszélyes, hogy Gyurcsány válságstábot hívott össze, s október 17-én bejelentette, mégiscsak össze tudja egyeztetni a modernizációt és a hevesen dobogó baloldali jó szívet a 2010-es euróval. Valahogy mégsem nyugodott meg mindenki: „mi a garancia arra, hogy mindez nem pusztán egy újabb blöff, hiszen a miniszterelnöknek az utóbbi hetekben tett bejelentéseivel... sikerült leküzdenie kormánya költségvetési hitelességét az elődje szintjére.” (Gaál

Csaba: Vissza az euróhoz?, Világ gazdaság, 2005. október 18.) És ez még csak a leküzdés kezdete volt.

Ahogy fogyott a „költségvetési” hitelesség, úgy gyarapodott a politikai. A közvélemény-kutatások szerint az MSZP fölzárkózott a Fidesz mellé. A Heti Válasz utána nézett, miként reagál a Fidesz erre a helyzetre. Egyrészt: „a Fidesz eltanulta a szocialista csodafegyvert: 2006-ra a polgáriak is szavazóik aprólékos nyilvántartása alapján mozgósítják támogatóikat” – vagyis az általuk 2002-ben csalásértékűnek és törvénytelennek nyilvánított gyakorlatot kívánják követni. Másrészt: „a Fidesz tanult Angela Merkel hibájából”, kinek előnye azért fogyott el rövid idő alatt majdnem teljesen, „mert idő előtt kezdett beszélni pártja programjairól, lehetőséget adva ellenfelének, hogy ízekre szedje az ígéreteket”. (Szőnyi Szilárd: Fazongazítás, Heti Válasz, 2005. október 20.)

A 25 ezer példányban megjelenő Népszava hirtelen felugrott a milliós nagyságrendbe. Egy gyenges külön számmal ugrott fel, mely a kormány százalépes programját népszerűsíti, s melyben Gyurcsány exkluzív nyilatkozat keretében csókolgatja a népet. „A kormánynak semmilyen módon semmi köze nincs a kiadványhoz”, nyilatkozta a kormány szóvivője. A párt nem rendelt ilyet, az MSZP-től „egyetlen fillér sem került a Népszavához a kiadványért”, nyilatkozta a párt szóvivője. A Népszava a saját pénzéből finanszírozta a kiadványt, állította a masszív veszteséges lap főszerkesztője, Németh Péter, aki biztosan nem hazudott – a kiadvány költségét illetően, mert azt nem árulta el. Az egymillió példányt, melyhez a kormánynak semmi köze nem volt, az állami tulajdonban lévő Magyar Hivatalos Közlönykiadó nyomdájában nyomták.

Épphogy kitaraktatták a magyar postáládákban a magyar Népszavát, beléjük bújta a Magyar Vizsla, mely a revolver-újságírás legalpárribb hagyományait ápolva ugatta a kormányt, ha nem egy, de több millió példányban. Ehhez az úgyszintén ingyenes laphoz meg a Fidesznek nem volt semmi köze. A februárban Orbán Viktor jelenlétében megalakult Adózók Érdekvédelmi Szövetsége adta ki, s a lap megjelenésében közreműködők közül az egyetlen ismerhető név a szövetség elnökeé, Horváth Éva kefekereskedő volt. Ő a Népszava főszerkesztőjével ellentétben nem hallgatta el, miből adták ki a lapot: semmiből! „egy fillérbe sem került. A nyomdától kezdve a helyiségen át minden ingyen volt”. (Magyar Hírlap, 2005. október 27.) Az elnök asszony minden fórumon hangsúlyozta, hogy semmi köze, semmilyen párthoz, „csak a véletlen műve, hogy a Magyar Vizsla... szlogenjei hasonlítanak a Fideszéhez.” (idézi: Magyar Narancs, 2005. október 27.). Horváth Éva előző évben még a Fidesz egyik választókeretének a vezetője volt, egyébként pedig a rendkívül aktív Friss Levegőt Polgári Kör vezetése, a lapot kiadó szervezet domain nevét pedig ugyanaz a cég tulajdonolta, mint a Fidelitását. A független hölgy így ripakodott rá a Magyar Hírlap újságírójára: „Az a baj magukkal, hogy csak pártokban tudnak gondolkodni, pedig tudomásul kellene venni: a civilek ugyanúgy kampányolhatnak”. (Joó Hajnalka: Fideszes macera helyett Magyar Vizsla, 2005. október 27.) A pártfinanszírozás kihéberítésének egyik akadályá manapság az, hogy a Fidesz nem fogadja el a kampánypénzek ellenőrzésének kiterjesztését a „civil szervezetekre”. Ragaszkodik vizslái függetlenségéhez.

A Társi jelentést készített a 2003 júliusában elindított Sulinet Expressz programról. Megállapították, hogy a program beindítása utáni évben a számítógéphasználók tábora a hibahatáron belül, legfeljebb egy százalékkal növekedett. Bármennyire fáj ez a pedagógiai progresszió híveinek (például nekem), ebben az esetben Magyar Bálinttal szemben a Fidesz kőkonzervatív oktatási műhelyvezetőjének, Sió Lászlónak volt igazsága: „A Sulinet Expressszel hihetetlen összegű közpénzt költött el a tárca úgy, hogy a program valódi célja nem teljesült. Akik igénybe vették a programot, nem számítógépek, hanem kiegészítő és szórakoztató elektronikai termékek megvásárlására fordították a támogatást, azaz a tehetségek szórakozására költötte az állam az adóforintokat.” (Magyar Hírlap, 2005. október 27.)

Gyurcsány Ferenc elment Amerikába. Ötven perc jutott neki az ifjabb Bushból. Ami sok. Idehaza elmondta, hogy szépen rendbe jött a magyar-amerikai viszony, amit Orbán jól elrontott, mert fontosabb volt neki a honi csöcselék, mint a nemzeti külérdek. Ezért nem határolódott el a 2001. szeptember 11-re gyalázatos terrorpárti nyilatkozattal reagáló Csurka Ist-

vántól, amit Washingtonban nagyon rossz néven vettek. Az ellenzék fölindult, hazugsággal vádolták Gyurcsányt. Erre a Külügyminisztérium nyilvánosságra hozta Orbán washingtoni nagykövetének, Jeszenszky Gézának korabeli kétségbeesett titkos táviratait, melyek egyértelműen bizonyították, hogy Gyurcsány (ezúttal) igazat mondott, és azok hazudtak, akik hazugsággal vádolták őt. Fontos, hogy a közvélemény tudja, mikor ki hazudik. De nem ennyire! Ez „tökéletesen abszurd eljárás”, s a külügyminiszternek, ha nem tudta megakadályozni, le kellett volna mondania – írta Mészáros Tamás (Most kéne abba hagyni, Népszava, október 29.), akire, mint fentebb láttuk, egyáltalán nem a kormánnyal szembeni elfogultság jellemző. A nagykövetek bizalmas közlései a diplomácia alapeszközei. Ezek nélkül egyetlen kormány sem képes tájékozottan és kompetensen külpolitizálni. Ha egy nagykövet nem lehet biztos benne, hogy a titkos távirata titkos marad, s nem használhatja fel egy új kormány visszamenőleg ellene és kormánya ellen, akkor ez az eszköz többé nem létezik. Hiába mondta Somogyi Ferenc külügyminiszter, hogy „ez a szerencsétlen eset nem ismétlődhet meg”, ki hiszi ezt el neki? És az összes utódának? Jeszenszky ugyan elég szánalmasan magyarázta, hogy az ő távirata nem is azt jelentette, amit, de abban föl-tétlenül igaz volt, hogy „a táviratok közléte el lehetetlenítené a diplomáciai munkát”. (Magyar Hírlap, 2005. október 27.) A közvélemény már rég elfelejtette ezt a vitát, már rég nem számít, hogy melyik oldalon volt egy hazugsággal több, vagy kevesebb, de a nagykövetek, tartok tőle, azóta is ennek a precedensnek az árnyékában írják bizalmas jelentéseiket, és a következő kormány nagykövetei is így fogják.

2005-ben is eljött az '56-os forradalom születésnapja. Áder János feltette a kérdést, milyen joggal nyitja ki a száját ezen a napon az, aki a forradalom eltiprásában élenjáró Apró Antal unokáját vette feleségül... Gyurcsányunk viszont nemcsak arról volt mondanivalója, amit a nagyapósa fél évszázaddal azelőtt levert, hanem arról is, ami még meg sem történt.

A szélés szabadsága című műsorban nyilatkozott a kormányfő. A nyilatkozatát délután vették föl, az ellenzéki főbeszéd és a saját beszéde előtt, és este adták le, amikor már mindkettő elhangzott. Krizsó Szilvia múlt időben kérdezett és a kormányfő múlt időben beszélt arról, ami a felvétel időpontjában jövő idő volt. Gyurcsány elmondta, hogy az ellenzéki hangvétel készítette őt saját beszédének lerövidítésére. S amikor ezt elmondta, még előtte voltunk a készítésnek is, a lerövidítésnek is. A néző átveréséhez kevés egy kormányfő, bűntárs is kell hozzá. Krizsó Szilvia elődjével, a királyi tévéből ebben a hónapban viharos szócsaták után kirúgott Friderikusz Sándorral ez aligha ment volna.

Meghalt Eörsi István. A legvirgoncabb '56-os börtöntöltelék, aki intellektuális kényelmetlenségkeretben élte végig öröme és életét. A környezetünk intellektuális kényelmét fölborító miértkorszak és dackorszak bölcsis korunk alkotmány fedt át egymást. Eörsinél ez az átfeledés élete végéig eltartott. Hét évtizeden át borogatta föl környezete intellektuális és morális kényelmét. A dac, az intranzigencia, a hajlíthatatlan gerinc a rögeszmés veszélyvel jár. De Eörsit ez a veszély elkerülte. Nála eszmének nem volt esélye rögződni, mert legkedvesebb és legrégebb eszméit is folyamatosan a kétségek frontonálában tartotta. Ő annyira hitetlen Tamás volt, hogy egész életében sebekbe furkálta az összes ujját. Minél kellemetlenebb volt egy igazság minél többek számára, annál jobban érdekelte őt, s annál szenvedélyesebben boncolgatta őket. Mindazonáltal a számára kellemetlen igazságok érdekelték a leginkább. Igazán kellemetlen alak volt, és igazán kellemes. Derűs, optimista, barátságos, vicces és empatikus. Így aztán, pláne a kellemetlenségéhez képest meglehetősen sokan szerették.

Ha a lankadt publicista jó zárást keres egy szöveghez, E. I. önkéntesen! mindig talál valamit, ami éppen oda talál:

„E. I. önkéntes 1995. május 19-én egy Mirzuschlag nevű osztrák kisvárosban két egymás mellé függesztett felirat láttán elveszté legendás optimizmusát.

A ruhatár használata kötelező. Az itt elhelyezett tárgyakért nem vállalunk felelősséget.

Ez is egy epigramma. Úgy érzem az egész világ ebben az állapotban van.”